

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 16.02.2001
KOM(2001) 70 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDETOG EUROPA-PARLAMENTET

**om anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 1221/97
om almindelige regler for anvendelsen af foranstaltninger
til forbedring af produktionen og afsætningen af honning**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Situationen på verdensplan	3
2.1.	Produktion.....	3
2.2.	Samhandel.....	4
2.2.1.	Eksport.....	4
2.2.2.	Import	4
3.	Situationen i Den Europæiske Union	4
3.1.	Forsyningsforhold	4
3.2.	Produktionsstruktur	5
3.2.1.	Optælling	5
3.2.2.	Produktionsomkostninger	5
3.3.	Markedsstrukturen.....	6
3.3.1.	Særlige forhold, som gælder for markedet for honning	6
3.3.2.	Afsætning.....	6
3.3.3.	Producentpris	7
3.3.4.	Importpris.....	7
3.3.5.	Markedsadgang	8
4.	Gennemførelse af de nationale programmer.....	8
4.1.	Udgiftsoverslag	9
4.2.	Afholdelse af udgifter	9
4.3.	Evaluerings.....	10
4.3.1.	Foranstaltningens mål.....	10
4.3.2.	Analyse af udgifterne til de enkelte foranstaltninger. Opnåede resultater	10
4.3.3.	Forslag fra medlemsstaterne	11
5.	Sektorens vanskeligheder og behov	13
6.	Fremtidsudsigter og forslag	14
6.1.	Fremtidsudsigter.....	14
6.2.	Forslag	15
7.	Bilag.....	16

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

om anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 1221/97 om almindelige regler for anvendelsen af foranstaltninger til forbedring af produktionen og afsætningen af honning

1. INDLEDNING

Rådet vedtog i juni 1997 forordning (EF) nr. 1221/97¹ med henblik på at styrke produktionen og afsætningen af honning i Den Europæiske Union. I henhold til forordningen må medlemsstaterne i nært samarbejde med erhvervsorganisationerne og kooperativerne fastlægge nationale årlige programmer, som omfatter en eller flere af følgende fem prioriterede foranstaltninger: faglig bistand, bekæmpelse af varroatose, rationalisering af stedeflytning, foranstaltninger til støtte for laboratorier til analyse af honning, og forskning vedrørende forbedring af honningens kvalitet.

Kommissionen fastlagde gennemførelsesbestemmelserne til denne forordning i november 1997 i forordning (EF) nr. 2300/97². Gennemførelsesbestemmelserne omfatter bl.a., hvilke elementer de nationale programmer skal indeholde, hvornår programmerne skal indberettes, hvordan de EU-midler, der går til samfinansiering af programmerne, skal fordeles, samt hvilke elementer der skal indgå i undersøgelserne af sektorens struktur.

Medlemsstaterne har gennemført deres undersøgelser vedrørende sektorens struktur for at udarbejde statistiske oplysninger om biavl. Disse undersøgelser vedrører både produktions- og afsætningsstrukturen samt prisdannelsen.

I henhold til artikel 6 i forordning (EF) nr. 1221/97 skal der hvert tredje år fremlægges en beretning for Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af forordningen. Denne forpligtelse opfyldes med nærværende beretning.

2. SITUATIONEN PÅ VERDENSPLAN

Verdens største producent er Asien, fulgt af Europa og Nord- og Mellemamerika (tabel 1). I verdenshandelen er Kina den største eksportør og EU det største importmarked.

2.1. Produktion

I 1999 udgjorde verdensproduktionen af honning ifølge de statistikker, som offentliggøres af FAO, 1 173 000 tons (tabel 1). Verdensproduktionen steg med 30% fra 1979 til 1989. I de følgende ti år var stigningen fra 1989 til 1999 på 3%, hvilket viser, at verdensproduktionen ligger stabilt.

¹ EFT L 173 af 1.7.1997, s. 1. Ændret ved forordning (EF) nr. 2070/98 (EFT L 265 af 30.9.1998, s. 1).

² EFT L 319 af 21.11.1997, s. 4. Senest ændret ved forordning (EF) nr. 1438/2000 (EFT L 161 af 1.7.2000, s. 65).

EU er med 116 000 tons i 1999 den tredjestørste producent i verden efter Kina med 214 000 tons og Samfundet af Uafhængige Stater med 134 000 tons (tabel 2). Blandt de største producenter i verden finder man også USA (101 000 tons) og Argentina (85 000 tons).

2.2. Samhandel

Samhandelen på verdensplan svarer til omkring 25% af den samlede produktion af honning.

2.2.1. Eksport

Eksporten af honning på verdensplan var i 1998 næsten 300 000 tons (tabel 3a). Kina eksporterede 37% af sin produktion i 1998, hvilket svarer til 26% af den samlede verdenshandel.

Kinas eksport af honning går først og fremmest (i nævnte rækkefølge efter omfang) til Japan, USA og Tyskland (tabel 3b). Det skal understreges, at Japan i 1994 var Kinas primære eksportmarked for honning, og at der er sket en ændring i eksporten, så EU nu er på vej til at blive det største eksportmarked. Denne ændring i eksporten skyldes formentlig, at man er gået over til at søde visse læskedrikke, som sælges meget i Japan, med andre ingredienser end honning.

2.2.2. Import

Importen af honning på verdensplan svarede i 1998 til ca. 300 000 tons (tabel 4). Det største importmarked var EU, som modtog 47% af den honning, der blev importeret i verden i 1998. Tyskland og Det Forenede Kongerige repræsenterede med henholdsvis 85 000 og 21 000 tons næsten 70% af EU's samlede import i 1999 (tabel 6).

Importen af honning på verdensplan er steget støt siden slutningen af tresserne (figur 2) på grund af det stigende forbrug af naturprodukter og kosttilskud, visse producenters vellykkede tiltag for at indføre specialhonning eller lavprishonning, som regel i form af blandingsprodukter, og stigningen i industriens forbrug af honning i visse lande.

3. SITUATIONEN I DEN EUROPÆISKE UNION

Der er store forskelle i strukturen i den europæisk biavl, både i produktions- og afsætningsleddet.

3.1. Forsyningsforhold

Den Europæiske Union producerer for lidt honning til sit eget forbrug og må derfor som regel importere omkring halvdelen af sit honningforbrug. Selvforsyningsgraden var i 1998/99 på 47,4%, hvilket var første gang, man kom væsentligt under 50% (tabel 5).

De tre største honningproducenter i EU er Spanien, Frankrig og Tyskland med henholdsvis 33 000, 27 000 og 16 000 tons honning i 1998/99. Honningproduktionen i EU har ligget stabilt i perioden 1997-1999 (figur 3).

På den anden side steg importen af honning med 11,5% i perioden 1997-1999 (figur 4). Argentina blev den største eksportør til EU med 30% af den samlede EU-import af honning i 1999, mens Kina rykkede ned på andenpladsen med 23% og Mexico indtog tredjepladsen med 12% (tabel 6).

EU-eksporten til tredjelande udgør derimod ca. 6 000 tons, dvs. kun 5% af produktionen i 1999 (tabel 7).

3.2. Produktionsstruktur

3.2.1. Optælling

Ifølge de oplysninger, medlemsstaterne har indberettet, var der i 1992 i alt 435 000 biavlere i de daværende tolv EU-lande, hvoraf 13 000 blev angivet som erhvervsbiavlere. I denne forbindelse skal en avler for at blive betragtet som erhvervsavler have mindst 150 bistader³.

I 1999 var der ifølge de samme kilder i alt 460 071 avlere, mens antallet af erhvervsbiavlere blev anslået til 14 351. Det ses således, at det samlede antal europæiske biavlere steg med 5,7%, mens antallet af erhvervsbiavlere steg med 10% (tabel 8).

I perioden 1992-1999 steg antallet af stader med 11% til i alt 8 652 643. Erhvervsbiavlerne driver fortsat over tre millioner stader, hvilket repræsenterer 42,4% af det samlede antal europæiske stader. Erhvervsavlernes andel af det samlede antal EU-bistader ligger stabilt, når den sammenholdes med optællingen i 1992. Den medlemsstat, som har flest stader, er Spanien med over to mio. stader, fulgt af Frankrig med næsten halvanden million.

Hvis man definerer erhvervsandelen som antallet af erhvervsavlere i forhold til det samlede antal avlere, har Spanien den højeste erhvervsandel, nemlig 16,4%, fulgt af Grækenland og Portugal med henholdsvis 12,5% og 6,9%. Disse tre medlemsstater (Spanien, Grækenland og Portugal) står for 73% af det samlede antal erhvervsavlerstader i EU. De øvrige medlemsstater med mange bistader har en lavere erhvervsandel.

Opgjort efter antal er erhvervsavlernes koncentreret i tre medlemsstater, idet Spanien har 32% af det samlede antal erhvervsavlere og Frankrig og Grækenland har 21% hver.

Stigningen i tallene tilsyneladende nærmere skyldes, at der er kommet bedre statistikker for sektoren, end at der er sket en reel stigning inden for sektoren. Den andel af bistaderne, der drives af erhvervsavlere, ligger stabilt, hvilket også gælder de enkelte landes erhvervsandel i sektoren.

3.2.2. Produktionsomkostninger

Medlemsstaterne har indberettet oplysninger om produktionsomkostninger som omhandlet i pkt. 4 i bilag II til Kommissionens forordning (EF) nr. 2300/97. Produktionsomkostningerne er opdelt i faste omkostninger og variable omkostninger. De omkostninger, der betragtes som faste i dette regnskabsår, er bl.a. omkostninger til arbejds- og transportudstyr, bygninger, afskrivning på bygninger, forsikringer, skatter og afgifter. De variable omkostninger omfatter udgifter til vinterfoder, veterinærbehandling, emballering, opstillingsområder og stadeflytning.

Ifølge de indberettede oplysninger kan medlemsstaterne inddeles i 3 kategorier (der foreligger ingen vurdering for IRL):

- høje omkostninger, 112 - 142 EUR/stade (D, S, FIN, UK, NL),

³ Dette tal er foreslået af Udvalget for EU's Landbrugsorganisationer (COPA) og Sammenslutningen af Landbrugs-Andelsorganisationer i EU (COGECA).

- middelhøje omkostninger, 56 - 91 EUR/stade (A, DK, B, L, P),
- lave omkostninger, 20 - 41 EUR/stade (EL, E, F, I).

Det kan være svært at fastlægge et EU-gennemsnit for produktionsomkostninger ud fra de oplysninger, der foreligger i de fleste medlemsstater (tabel 9). Der er stor forskel på de opgjorte omkostninger, hvor der ses en forskel på 120 EUR/bistade mellem de medlemsstater, som ligger længst fra hinanden. Det gælder især faste omkostninger, hvis man sammenligner nabolande (S og FIN med henholdsvis 109 og 38 EUR/stade; NL, B og D med hhv. 16,5, 45 og 65 EUR/stade) og visse medlemsstater (NL og FIN), hvor de faste omkostninger ikke eller kun i ringe omfang udspecificeres. Der kan dog udtrages en vis overensstemmelse ud fra de tal, der foreligger for de tre medlemsstater, som står for 56% af den samlede EU-bestand. Således er de gennemsnitlige produktionsomkostninger, som er indberettet af Grækenland, Spanien og Frankrig, 36,5 EUR/bistade.

3.3. Markedsstrukturen

3.3.1. Særlige forhold, som gælder for markedet for honning

På honningmarkedet skelnes mellem to forskellige produkter: bordhonning og industrihonning.

Bordhonning bruges i husholdningen, hovedsagelig som smørepålæg. Den kan også bruges som sødestof i hjemmelavede madretter, drikkevarer eller bagværk.

Forbrugerne bedømmer honningen bl.a. på dens oprindelse, farve, fasthed og sortsgrundlag.

Denne type honning udgør hovedparten af forbruget, og det anslås, at bordhonning står for 85% af den samlede afsætning af honning.

Industrihonning bruges i fødevarerindustrien (bagværk, konfekt, morgenmadsprodukter, drikkevarer) som søde- eller aromastof og i lægemiddel- og kosmetikindustrien samt i tobakssektoren. Selv om der er kommet andre, billigere sødestoffer⁴, bruges honning fortsat i bestemte levnedsmidler, både på grund af den særlige smag, den giver dem, og på grund af det positive indtryk, det giver at anføre honning som ingrediens i produktbeskrivelsen.

Industrihonning anslås at udgøre 15% af det samlede forbrug af honning i EU. Dette procenttal svinger fra medlemsstat til medlemsstat og er højest i Italien, hvor industrihonning repræsenterer 40% af landets samlede afsætning af honning.

3.3.2. Afsætning

Det europæiske honningmarked omfatter emballeringsvirksomheder, importører og industrirepræsentanter. Et stigende antal emballeringsvirksomheder foretrækker at importere en del af deres honning direkte. Honningen bringes efter emballering frem til forbrugerne via den gængse levnedsmiddeldistribution (figur 5).

⁴ Industrihonning skal konkurrere med andre produkter af denne type, f.eks. invertsirup og majssirup.

Hvad angår emballeringsvirksomheder, omfatter dette led tre kategorier:

1. emballerings- og produktionsvirksomheder er biavlere, som råder over anlæg til fremstilling og emballering af honning. De sælger direkte til forbrugerne eller til detailhandlere. Det drejer sig hovedsagelig om familie- og småbrug, som ikke handler med importeret honning;
2. emballeringskooperativer er sammenslutninger af biavlere, som køber, fremstiller, emballerer og sælger honning, ofte under deres eget mærke. De køber ofte importeret honning;
3. emballeringsvirksomheder, som køber honning både fra biavlerne og importørerne. De har deres eget mærke, selv om de også pakker for andre mærker. De sælger både til detailhandelen og til industrien.

Det fremgår af et skøn over omfanget af de forskellige former for honninghandel (tabel 10), at mindst halvdelen af den producerede honning i størstedelen af medlemsstaterne, bortset fra Spanien, sælges direkte til forbrugerne og detailhandlerne. Salg direkte til forbrugerne repræsenterer 35,7%, og salg direkte til detailhandelen 22%, hvilket viser, at over 50% af den honning, der afsættes, sælges direkte. På den anden side repræsenterer indirekte salg omkring 38% af de europæiske producenters samlede afsætning af honning, hvoraf 32% sælges til emballeringsvirksomheder.

3.3.3. *Producentpris*

Producentprisen er som regel omvendt proportional med den overordnede produktionsmængde. Et rigt udbytte øger udbudet af honning på markedet og vil dermed som regel få prisen til at falde.

Den pris, biavlerne får, svinger meget fra medlemsstat til medlemsstat. Det skyldes bl.a., at der ikke er fastlagt harmoniserede kriterier for prisfastsættelse, og at der er stor forskel på, hvordan honningen afsættes. I 1997 kunne man dog konstatere følgende tendenser (tabel 11):

- i Tyskland og Østrig havde man den højeste pris ved salg direkte til forbrugerne, nemlig ca. 8 EUR pr. kilo. I de øvrige medlemsstater svingede prisen mellem 5 og 3,5 EUR/kg,
- prisen ved salg til emballeringscentre var lavere i de medlemsstater, hvor man har mange erhvervsbiavlere. I Spanien, Frankrig og Portugal var prisen ved salg til emballeringscentre således hhv. 1,58, 1,88 og 1,95 EUR/kg. I Tyskland var den på 5 EUR/kg, og i Østrig, Det Forenede Kongerige og Finland lå den omkring 3 EUR/kg.

De gennemsnitlige salgspriser i EU, vægtet efter omfang, var 5,1 EUR/kg ved direkte salg fra producenter til forbrugere, og 2,05 EUR/kg ved salg fra producenter til emballeringsvirksomheder (tabel 11).

3.3.4. *Importpris*

I gennemsnit er priserne på importeret honning i europæiske havne faldet med 18% i perioden 1998-1999 (figur 6). Prisfaldet på importhonning virker dog ikke så stort, når man sammenholder med toldoplysningerne for den samlede EU-import. I samme periode faldt gennemsnitspriserne således med 11% (tabel 12).

Prisen på importeret honning afhænger af, hvilken kategori honning det drejer sig om, hvilket marked den er beregnet til og hvordan eksportlandets økonomiske situation er, idet honningen f.eks. kan udbydes til lav pris, hvis landets valuta står stærkt.

I 1998 repræsenterede Kina, Argentina og Mexico tilsammen 70% af EU's samlede honningimport, og i 1999 66% (tabel 6). I 1998 lå gennemsnitsprisen på importhonning fra Kina og Argentina 17,5% og 5,5% under gennemsnitsprisen på honning importeret fra EU. I 1999 var prisforholdet for Kinas vedkommende 24% og for Argentinas 6,3% under EU-gennemsnittet (tabel 12).

I løbet af de seneste år er konkurrencen mellem EU-produceret honning og importhonning blevet intensiveret. Visse typer neutral, let blandbar honning, som importeres til lavpris, kan påvirke EU-produktionen, navnlig af blomsterhonning.

3.3.5. Markedsadgang

Generelt skal alle typer honning, for at kunne sælges i EU, overholde definitionerne og normerne i direktiv 74/409/EØF⁵. I juni 2000 nåede Rådet til politisk enighed om et nyt direktiv om honning, hvor der sker følgende hovedændringer:

- definitionerne og kriterierne for honnings sammensætning tilpasses de værdier, der er fastlagt i Codex Alimentarius for bordhonning,
- honning skal altid mærkes med oprindelsesland, hvad enten den kommer fra EU eller tredjelande,
- gennemførelsesbestemmelserne ændres med henblik på at vedtage harmoniserede analysemetoder.

På den anden side tillægges der i hele EU en fælles told på 17,3% efter det progressive fradrag i henhold til Marrakech-protokollen. De AVS-lande, der har underskrevet Lomé-konventionen, og de ugunstigt stillede udviklingslande, kan eksportere honning til EU-markedet uden at skulle betale told.

Som led i den bilaterale aftale med Mexico, som trådte i kraft den 1. juli 2000, kan der importeres 30 000 tons honning ved en reduceret toldsats på 50% efter mestbegunstigelsesprincippet⁶.

4. GENNEMFØRELSE AF DE NATIONALE PROGRAMMER

De nationale programmer, som er fastlagt i henhold til forordning (EF) nr. 1221/97 for at forbedre produktionen og afsætningen af honning, er blevet vedtaget for de fire første produktionsår. Men det skal bemærkes, at det på grund af den forsinkede vedtagelse af de nationale programmer for det første produktionsår helt undtagelsesvis var nødvendigt at overføre EU-midler til det følgende budgetår for at kunne gennemføre programmerne.

⁵ EFT L 221 af 12.8.1974, s.10.

⁶ Det mest begunstigede land.

4.1. Udgiftsoverslag

I henhold til artikel 2 i forordning (EF) nr. 2300/97 skal medlemsstaterne indberette deres programmer til Kommissionen inden den 15. april hvert år. De indberettede programmer skal bl.a. omfatte anslåede omkostninger og finansieringsplaner.

Med udgangspunkt i medlemsstaternes indberettede overslag over udgifterne til de forskellige foranstaltninger fordeles de tilgængelige midler på grundlag af EU-bestanden, som fremgår af bilag I til forordning (EF) nr. 2300/97. Beslutningerne om godkendelse af de nationale programmer træder i kraft den 1. september hvert år.

De første tre år, hvor man gennemførte nationale programmer, repræsenterede de fire medlemsstater med den største bestand - Spanien, Frankrig, Grækenland og Italien - næsten tre fjerdedele af de tilgængelige EU-midler. For programåret 2000 forventer Spanien udgifter svarende til 26% af EU-midlerne, fulgt af Frankrig med 18% og Grækenland og Italien med hver 14% (tabel 13).

På europæisk plan er bekæmpelse af varroatoze den største post i programudgifterne med 40%, hvilket gælder for de fleste af medlemsstaterne. Herefter følger faglig bistand med 25%, stadeflytning med 17% i otte medlemsstater samt analyse af honning og projekter med anvendt forskning med hver 10%.

På EU-plan er der ikke sket den store udvikling i de fem foranstaltninger set under ét (figur 7), men i de enkelte medlemsstater tegner der sig et lidt anderledes billede.

I forhold til de forskellige foranstaltninger, som programmerne omfatter, forventer Grækenland og Italien at stå for 31% og 20% af de samlede udgifter i hele EU til faglig bistand til biavlere. Spanien forventer 25% af de samlede udgifter i hele EU til bekæmpelse af varroatoze, fulgt af Portugal med 13% og Frankrig med 11%. I forbindelse med rationalisering af stadeflytning forventer Spanien at få 63% af de samlede udgifter i EU, fulgt af Frankrig og Italien med hhv. 22 og 21%. Hvad angår støtte til laboratorieanalyser forventer Frankrig 30% af de samlede EU-udgifter, fulgt af Grækenland og Spanien med hhv. 16 og 12%. Frankrig forventer udgifter svarende til 38% af EU's samlede udgifter til forskningsprojekter vedrørende forbedring af honningkvaliteten, fulgt af Grækenland med 14% og Spanien med 10%.

4.2. Afholdelse af udgifter

Afholdelsen af udgifter skal være afsluttet inden den 31. august hvert år, og udbetalingerne for året skal være afsluttet senest den 15. oktober, som angivet i artikel 2 i forordning (EF) nr. 2300/97. Da nærværende beretning blev udarbejdet, forelå der endnu ingen endelige data for programåret 2000.

I 1998 blev kun knap 50% af udgiftsoverslagene ført ud i livet på grund af den forsinkede vedtagelse af programmerne og administrative vanskeligheder i de fleste medlemsstater i forbindelse med gennemførelsen det første programår (tabel 14). For at give medlemsstaterne mulighed for at afholde udgifterne til deres programmer blev der undtagelsesvis overført midler til 1999-budgettet.

I 1999 blev der afholdt 68% af de forventede udgifter til medlemsstaternes programmer (tabel 15). Tre medlemsstater afholdt alle de forventede udgifter: Danmark, Nederlandene og Sverige. Blandt de medlemsstater, som repræsenterer hovedparten af budgettet, afholdt Spanien 89% af de forventede udgifter og Italien afholdt 68% af sine forventede udgifter. Til

gengæld undlod Grækenland og Frankrig at afholde en stor del af deres budget, idet de afholdt henholdsvis 28 og 50% af deres forventede udgifter. Disse to medlemsstater repræsenterer 18% af de ikke afholdte midler ud af det samlede budget til EU-samfinansiering i 1999.

4.3. Evaluering

4.3.1. Foranstaltningens mål

Det generelle mål er at forbedre produktionen og afsætningen af honning. Dette mål kan nås ved at oprette nationale programmer, som omfatter de prioriterede foranstaltninger, der omhandles i indledningen. De specifikke mål er anderledes, alt efter hvilke prioriterede foranstaltninger det drejer sig om.

Faglig bistand kan ikke undgå at medføre en effektivisering af produktionen og afsætningen, når der tages bedre teknikker i brug. Uddannelseskurser og andre uddannelsestiltag for biavlere og ledere af sammenslutninger eller kooperativer tager navnlig sigte på områder som avl og sygdomsforebyggelse, indsamlings-, emballerings-, oplagrings- og transportmetoder og markedsføring. Kurserne er meget efterspurgt, og de fleste medlemsstater har fundet det nødvendigt at styrke biavlssammenslutningernes midler for bedre at kunne opfylde dette behov.

Bekæmpelse af varroatose og sygdomme i forbindelse hermed skal nedbringe udgifterne til behandling af stader. Denne parasitlidelse medfører for tiden et stærkt fald i EU-biavlernes produktionsudbytte, og hvis der ikke behandles, dør hele kolonien til sidst. Den svækkelse af kolonierne, som varroatosen medfører, fører også til følgesygdomme⁷. Varroatose kan ikke udryddes fuldstændig, og behandling af stader med autoriserede produkter (som ikke efterlader rester i honningen) er den eneste måde at undgå følgevirkningerne af denne sygdom. Det blev skønnet nødvendigt med finansiell støtte for at forhindre brug af uautoriserede kemiske midler eller ineffektive behandlingsalternativer.

Støtte til rationalisering af stedeflytning har til formål at sikre forvaltningen af stedeflytning inden for EU og udnyttelsen af de tilgængelige områder med høj koncentration af biavlere i blomstringssæsonen. Forvaltning af stedeflytning kan bl.a. omfatte, at der føres dagbog over stedeflytningerne, at der investeres i nyt udstyr, og at der foretages opgørelser af honningydelsen.

Støtteforanstaltninger til analyse af honning skal forbedre afsætningen af honning. Når der finansieres analyser af honnings fysisk-kemiske kendetegn ud fra dens botaniske oprindelse, kan biavleren få et præcist kendskab til honninghøstens kvalitet og således en bedre markedsudnyttelse af sit produkt.

I henhold til forordningen kan man, ved at lade de nationale programmer omfatte bestemte forskningsprojekter vedrørende forbedring af honningkvalitet og formidling af resultaterne heraf, bidrage til at øge producenternes afkast i bestemte regioner.

4.3.2. Analyse af udgifterne til de enkelte foranstaltninger. Opnåede resultater

Generelt viser udgiftsoverslagene til de forskellige foranstaltninger (figur 7), at bekæmpelse af varroatose optager den største del (40%) af programudgifterne i de fleste medlemsstater.

⁷ Det gælder visse sekundære infektioner, som overføres som en direkte følge af varroatose (f.eks. angreb af akut paralysevirus, APV).

Herefter følger faglig bistand med 25%, stadeflytning med 17% og analyse af honning og forskningsprojekter med hver 10%.

I 1999⁸ viser analysen af de afholdte udgifter opdelt efter foranstaltningstype (tabel 16), at bekæmpelse af varroatose optager 42% af medlemsstaternes programudgifter, efterfulgt af udgifter til faglig bistand med 20% og rationalisering af stadeflytning med 19,5% af de samlede udgifter. Forskningsprojekter står for 10% af udgifterne, og analyse af honning for 8,5% af de samlede udgifter.

Det er vanskeligt at foretage en samlet evaluering af foranstaltningerne på grundlag af de oplysninger, medlemsstaterne har indberettet.

Informationsforanstaltningen er den letteste at måle, eftersom antallet af kurser og antallet af deltagere er ret stort i forhold til det samlede antal biavlere (tabel 17-A). På den anden side indberetter flere medlemsstater uddannelseskurser uden at skelne mellem faglig bistand og bekæmpelse af varroatose, hvilket vanskeliggør evalueringen.

De store forskelle på tiltagene i forbindelse med bekæmpelse af varroatose gør det svært at foretage en evaluering ved at sammenligne resultaterne i de forskellige medlemsstater (tabel 17-B). Generelt har man i de nationale programmer valgt tre løsningsmodeller: støtte til kemisk behandling, eksperimenter og forskning i alternative bekæmpelsesmetoder, og bistand fra udsendte tekniske konsulenter hos biavlerne.

Rationalisering af stadeflytning ser ud til at give positive resultater i visse medlemsstater, som har investeret i særligt udstyr til denne type produktion eller i forbedrede opstillingsområder (tabel 17-C). Andre medlemsstater har anlagt en snævrere synsvinkel på denne foranstaltning og har koncentreret sig om at gøre honningydelsen op eller foretage sundhedskontrol ved stadeflytning.

Analyse af honning har generelt været med til at opfylde målsætningen om en bedre værdiansættelse på honningen forud for afsætningen.

Visse medlemsstater har taget forskningsprojekter om forbedring af honningkvalitet med i deres programmer. Resultaterne af denne forskning foreligger endnu ikke (tabellerne 17-D og E).

4.3.3. Forslag fra medlemsstaterne

Et stort flertal af medlemsstaterne stødte på vanskeligheder det første år i forbindelse med iværksættelsen af de nationale programmer, hvilket afspejles i den lave afholdelsessats de to første år. Det skyldes først og fremmest:

- at Kommissionens gennemførelsesforordning først blev vedtaget hen mod slutningen af 1997,
- at det i visse medlemsstater tog længere tid at få udarbejdet undersøgelsen af sektorens struktur,

⁸ Der tages udgangspunkt i de afholdte udgifter for 1999, fordi der i 1998 var vanskeligheder med at få ordningen sat i værk, og fordi der endnu ikke foreligger komplette oplysninger for 2000.

- at ordningen var helt ny, og at medlemsstaterne ikke havde erfaring med administrationsstrukturerne inden for området.

Medlemsstaterne har tilkendegivet, at det især var gennemførelsesfristerne og den administrative forvaltning af programmerne, der voldte vanskeligheder. Tidsfristerne i EU's støtteordning for biavl (se pkt. 4.1) passer ikke sammen med budgetåret i seks af medlemsstaterne (D, E, F, I, NL og UK). Hvad angår de administrative spørgsmål har tre medlemsstater indberettet problemer med de generelle administrationsopgaver, da ordningen skulle indføres (EL, F og I), og fire har givet udtryk for administrative vanskeligheder i forbindelse med koordinationen med regionerne (D, E, I og P).

En del af disse problemer ser ud til at udspringe af, at ansøgningerne om godtgørelse af udgifter skal fremlægges samlet inden den 15. oktober, hvor budgetåret udløber hos EUGFL's garantisektion. Det skal dog bemærkes, at medlemsstaterne skal opføre afholdelsen af udgifterne den 31. august hvert år, så de allerede da ved, hvad de skal betale. Derefter har medlemsstaterne 45 dage til at foretage udbetalingerne. Medlemsstaterne kan også betale foranstaltningerne undervejs og søge om godtgørelse fra EUGFL, Garantisektionen, uden at skulle vente til den 15. oktober hvert år. Det gør programforvaltningen hurtig og tilpasset medlemsstaternes finansieringsbehov.

Derudover er medlemsstaterne kommet med følgende forslag:

- der er brug for administrationsmidler til programforvaltningen (E og P). I dette tilfælde er det medlemsstaten, som skal finde midlerne til gennemførelse af programmet som angivet i Rådets forordning (EF) nr. 1258/1999⁹,
- der er brug for forskud til medlemsstaterne (I og A). EUGFL, Garantisektionen er et godtgørelsessystem, hvor medlemsstaterne først afholder udgifterne på fondens vegne, hvorefter EUGFL, Garantisektionen godtgør udgifterne ad de finansielle kanaler, som fastlægges i forordningerne om systemet,
- ændring af fordelingssystemet for udgiftsoverslag (DK og A). Udgiftsoverslagene ligger til grund for fordelingen af EU-midlerne ud fra de enkelte medlemsstaters bestand af bier. Men derudover må medlemsstaten, når programmet er vedtaget, benytte sig af en fleksibilitet på op til 10% til at overføre udgiftsbeløb mellem de forskellige foranstaltninger i programmet,
- flerårig forvaltning af programmerne (D, EL og NL). Denne ordning indgår i markedspolitikken, og budgetforvaltningen for ordningen fastlægges af EUGFL, Garantisektionen, for et år ad gangen. Derudover indeholder ordningen ingen ophævelsesdato, hvilket gør det muligt for medlemsstaterne at planlægge på mellemlang sigt. Med henblik på en forenklet forvaltning kan der eventuelt vedtages ændringer af Kommissionens forordning om gennemførelsesbestemmelserne. I dette øjemed kunne medlemsstaterne hvert år fremlægge eventuelle tilpasninger og ændringer til det foregående års programmer og således bevare en rød tråd i deres programmer,
- bekæmpelse af andre sygdomme hos bier (DK, D og NL). Denne ordning skal nedbringe udgifterne til behandling af stader mod varroatoxose, og det er ikke sigtet at bekæmpe andre sygdomme hos bier (se 4.3.1). Det arbejde, der skal gøres med at

⁹ EFT L 160 af 26.6.1999, s. 103.

bekæmpe varroatose (f.eks. anvendelse af og forskning i bekæmpelsesmetoder) er mere omfattende end for andre sygdommes vedkommende, og desuden er det den eneste sygdom hos bier, som er udbredt i alle medlemsstater,

- forøgelse af fleksibilitetsgraden ved afholdelsen af de forventede udgifter til de enkelte foranstaltninger (I og A). Den etablerede fleksibilitetsgrad på 10% virker hensigtsmæssig, idet en højere fleksibilitet vil være i modstrid med målsætningen om at engagere medlemsstaterne på deres udgiftsoverslag. Det vil dog være muligt via en afstemning i forvaltningskomitéen at ændre beløbsoverslagene til de foranstaltninger, som overskrider de 10% under gennemførelsen af programmerne, uden derved at overskride det samlede beløb, som er afsat til det pågældende nationale program,
- andre foranstaltninger, f.eks. hjælp til unge biavlere (D) og finansiering af afsætningsfremmende tiltag (E). Disse forslag hænger ikke direkte sammen med denne forordning, men nærmere med de overordnede politikker, f.eks. udvikling af landdistrikter og afsætningsfremmende tiltag for landbrugsvarer.

På den anden side har de fleste medlemsstater vist sig at have et fortrinligt samarbejde med organisationerne og sammenslutningerne i sektoren. Kun Østrig har ytret ønske om at få forbedret dette samarbejde, tillige med en sammenslutning af erhvervsbiavlere i Det Forenede Kongerige, som har anmodet om, at der tages bedre hensyn til dens ønsker ved udarbejdelsen af programmerne.

Alle medlemsstater har ønsket at videreføre støtteordningen for biavl, fordi den har haft positive resultater på honningsektorens produktion og afsætning. Desuden har visse medlemsstater opfordret til at man øger de EU-midler, som afsættes til ordningen (Spanien, Italien og Sverige).

5. SEKTORENS VANSKELIGHEDER OG BEHOV

De forhold, man har konstateret i sektoren, kan opsummeres som følger:

- I **Tyskland** er det som følge af forbundsstrukturen ofte vanskeligt at fordele udgifterne i overensstemmelse med gennemførelsesbestemmelserne. Fristen ultimo august for gennemførelsen af de støtteberettigede foranstaltninger er et problem, ligesom forskellen på budgetåret i Tyskland og i EU. Forskellige vigtige foranstaltninger, f.eks. analyse af honningkvalitet og behandling mod varroatose, kan først gennemføres, når sæsonen for bier er slut, dvs. ultimo august.

Tyskland har ikke kunnet udnytte støtten fuldt ud. Denne form for EU-støtte er nået ud til det store flertal af biavlere, og den bør uomtvisteligt videreføres;

- I **Spanien** har der været stor tilfredshed med, at de afsatte støttebeløb er blevet udnyttet praktisk talt fuldt ud. Resultaterne blev tilpasset efter pres fra biavlerorganisationerne for at udvide støttekriterierne for de forskellige poster. Men investeringsbehovet og omkostningerne hertil går langt ud over, hvad der er brugt i henhold til forordning 1221/97, og støtten er således stadig utilstrækkelig;
- I **Frankrig** beklager biavlerne, hvis man ser positivt på det, at de kun har udnyttet en lille del af støtten i henhold til forordningen. I 1999 og 2000 har Frankrig udnyttet knap 50% af de beløb, landet oprindeligt blev tildelt.

De franske biavlere beklager, at en stor del af støtten til forskning går til offentlige organisationer, som kunne finansieres via andre budgetposter.

Administrationsbyrden har til en vis grad afholdt lokalmyndighederne fra at gå ind i samfinansiering (gennemførelsesreglerne gør det svært at få antaget lokale foranstaltninger). Fristerne for gennemførelse af investeringer er for korte (hvilket forværres af, at EU's budgetår ikke følger kalenderåret).

De franske biavlere fandt det positivt, at biavlerorganisationerne var repræsenteret i forretningsudvalget.

Efter de franske biavleres opfattelse var det meget beklageligt, at støtten ikke blev udnyttet fuldt ud. De frygter, at forskellene mellem medlemsstaternes udnyttelsesgrad af støtten skal virke konkurrenceforvridende og helt få biavlens til at forsvinde i visse lande;

- I **Italien** er man positiv over for konsekvenserne af forordning (EF) nr. 1221/97;
- I **Finland** har man via information til biavlere kunnet forhindre store tab, og slutresultatet bedømmes derfor positivt.

Der er fortsat hårdt brug for et fælleseuropæisk program, eftersom det giver ressourcer til et uundværligt arbejde for at bevare sektoren på trods af f.eks. varroatose. Omfanget af støtten skal ikke nedsættes;

- I **Det Forenede Kongerige** har man fokuseret hele indsatsen omkring ét tiltag, nemlig bekæmpelse af varroatose, hvilket har været en stor skuffelse for landets biavlere.

De britiske biavlere finder det også beklageligt, at landbrugsministeriet tilegnede sig størstedelen af den ydede støtte på bekostning af de øvrige støtteberettigede opgaver i forordningen. De britiske biavlere mener dog, at forordningen skal videreføres, men at sammenslutningerne i højere grad skal inddrages i udarbejdelsen af programmet.

6. FREMTIDSUDSIGTER OG FORSLAG

6.1. Fremtidsudsigter

Biavl bidrager til landbrugsøkonomien, udviklingen i landdistrikterne og den økologiske balance.

Der er ingen fælles markedsordning for biavl, og det er bl.a. svært at skaffe komplette statistikker og oplysninger om sektoren. Der viser sig dog en stagnerende tendens i produktionsomfanget og et stigende importomfang. Selv om den gennemsnitlige importpris er steget let de seneste år, skønnes der at være en forskel mellem den gennemsnitlige produktionspris¹⁰ og den gennemsnitlige importpris¹¹ på ca. 1,05 EUR/kg.

¹⁰ Vægtet gennemsnitspris ved afsætning til emballeringscentre (tabel 11).

¹¹ Gennemsnitlig importpris i perioden 1994-1999 (tabel 12).

På verdensplan er den europæiske biavl klart afhængig af udenrigsmarkedet, fordi forbruget er omkring dobbelt så stort som EU-produktionen. Det skyldes også, at EU er verdens største importmarked, som aftager 47% af verdens honningimport. EU har via bilaterale aftaler givet store indrømmelser til visse honningproducerende lande, f.eks. Mexico og de central- og østeuropæiske lande.

6.2. Forslag

Forordning (EF) nr. 1221/97 om forbedring af produktionen og afsætningen af honning i EU giver tilsyneladende positive resultater i biavlssektoren. Sektoren præges af store forskelle i produktionsvilkår, udbredelse og metoder, både hvad angår produktion og afsætning.

De prioriterede foranstaltninger, som fastlægges i forordningen, er ganske vist budgetmæssigt begrænsede, men de har udvist en kvalitativ værdi for biavlssektoren. Efter startbesværet ser gennemførelsen af de nationale programmer nu ud til at have nået et tilfredsstillende niveau i medlemsstaterne.

I betragtning af gennemførelsen af de nationale programmer i medlemsstaterne og den aktuelle situation i Den Europæiske Union virker det på sin plads at videreføre forordningen.

Det vil desuden være positivt, hvis de kompetente myndigheder i visse medlemsstater styrker samarbejdet med de organisationer og kooperativer, som repræsenterer biavlerne, ved udarbejdelsen af de nationale programmer.

Desuden forekommer det hensigtsmæssigt at bibeholde de nationale programmer inden for den nuværende årlige ramme. Da programmerne ligner hinanden fra det ene år til det andet har Kommissionen til hensigt at indføre en forenklet forvaltning i gennemførelsesforordningen, så medlemsstaterne hvert år kun skal forelægge eventuelle tilpasninger eller ændringer af det foregående års programmer. I dette øjemed vil Kommissionen derfor forelægge en tilpasning af bestemmelserne i forordning (EF) nr. 2300/97 så hurtigt som muligt.